

Vis mobilversjon

Fugler

- **Vitenskapelig navn:** Aves
- **Hører til:** Virveldyr
- **Antall arter:** ca 9000

Viste du at...

...fregattfuglen, holder seg i lufta flere dager i strekk, og sover til og med mens de flyr. Fugler varierer også mye i størrelse. Den minste arten er bikolibri (2 g) og den største er strutsen (100 kg).

Klippedue på Langedrag

Fuglene på Langedrag

Fugler er tobeinte, varmblodige virveldyr, som hovedsakelig karakteriseres av at de har fjær, nebb av betakeratin, hule bein og

forlemmer som har utviklet seg til vinger. Den siste rest av skjellkledningen som dekket deres fjerne forfedre, finnes på føttene deres, og hos noen er til og med denne forsvunnet i de tilfeller føttene er helt dekket av fjær. Avhengig av hva man regner som en art, finnes det i dag rundt 9 000-10 000 fuglearter (og 120-130 som har blitt utryddet i løpet av menneskenes tidsalder).

Fuglenes nålevende nærmeste slektninger er krokodillene. Blant fossile arter er dinosaurene nærmere beslektet med fuglene enn med noen andre nålevende grupper. Man kan også si det slik at fuglene er de siste gjenlevende dinosaurene (og attpåtil svært suksessrike sådanne).

Ofte regnes urfuglen *Archaeopteryx lithographica* som den første fuglen. Dette fordi denne arten, som levde i jura (for ca. 150 millioner år siden), allerede hadde fjær. I den senere tid har man også funnet dinosaurer som åpenbart hadde fjær. Man må være klar over at spørsmålet om hva som er den første fuglen, er et rent skjønnsspørsmål som bare gjelder navnet «fugl». Slektskapsforholdene mellom disse artene er i det store og hele fullstendig ubestridt.

På Langedrag har vi flere typer fugler bla grågås som hekker i Gåsetjern hver vår, klippeduer, høner og påfugl. Fuglene går fritt på tunet og alle besøkende kan stifte bekjentskap med disse flotte fuglene.

Høner:

Rase: Bankivahøne

Latinsk navn: *Gallus gallus domesticus*

Familie: Fasanfamilien

Europeiske tamhøns stammer fra sydvest-asiatiske villhøns som lever i jungelen. Bankivaen er en av disse. Den ligner på brun italiener, men er mindre. Alle hønsefugler lever i flokk og er polygame, altså har de ingen fast make. Den legger ca 30 egg i året fordelt på to kull. Når høna legger eggene, ruger hun på de i 21 dager. På slutten av rugetiden kan kyllingene høre høna klukke, og pipe litt selv inne fra egget. Sånn blir hønemor og kyllingene kjent allerede før de klekkes ut, så de små vet hvem de skal følge når de kommer ut. Det var Europeerne som avlet frem tamhøna fra villhøns de tok med seg fra Østen.

Rase: Brun Italiener

Brun italiener er sammen med hvit italiener de vanligste tamhønsrasene, men hvit italiener er den absolutt dominerende. Men i motsetning til hvit italiener, har den brune beholdt mye av fargene til sin lille stamfar, og er den av våre tamhøner som ligner mest på og er nærmest i slekt med Bankivaen. Tamhøner er som regel mye større enn ville, og veier mellom 1,5 og 5 kg, men det fins moderne dvergraser som veier ned til 0,5 kg. Hunnen heter høne, hannen hane og ungene kyllinger. Det er stor forskjell på høner og haner, både i størrelse og fjærdrakt.

I oppdretten av brun italiener har fuglene blitt selektert ut i retning eggproduksjon, og den verper 10 ganger så mye som bankivaen, altså over 300 egg i året. Som de fleste andre tamhøner er den betydelig dårligere til å ruge enn villhønene, så det ser ut til at instinktene har blitt mistet på bekostning av produksjonsevne.

Duer

Rase: Klippeduer

Latinsk navn: Columba livia

Familie: Duefamilien

Klippeduen er opphavet til dagens såkalte byduer, faktisk er de for en stor del samme rase, men noen steder er byduen blandet ut med nyere, tamme dueraser, som brevdue, og kan derfor ha mange like farger. Den rene klippedue har den typiske grå fjærdrakten, som kalles blå, med burgunder og grønnskimrende hals, et hvitt parti mellom vingene (på overgampen, som det kalles), røde føtter og to svarte tverrbånd over vingene. De er spredt over Nord-Afrika, hele Europa og store deler av Asia, og ble introdusert i Nord-Amerika i 1606 ved Port Royal, Canada. Tidligere levde klippeduer vilt på Vestlandet, men er nå utdødd her. Byduer er ofte mørkere i fargen og mangler det karakteristiske hvite partiet på overgampen.

Den blå brevdue er veldig lik klippeduen, men andre tamduer kan ha veldig varierende utseende.

De reneste bestandene forekommer ved Skottlands kyst, på færoyene og i middelhavsområdet. Klippeduene er tallrike i byer og tettbebyggelse. De hekker i smale åpninger på hus og loft, og i sine opprinnelige tilholdssteder, bergveggene. De lever vanligvis tre til fem år ute i det fri, men gjerne 15 år i

fangenskap! Eldre individer har blitt registrert. Duer lever i parforhold og er monogame, i motsetning til mange andre fugleraser.

En morsom ting ved duer er at de i større grad enn mange andre fugler reagerer på lys og mørke. Hvis vi vil fange en av klippeduene våre, slår vi bare av lyset eller venter til kvelden når det blir mørkt. Dua kommer da til å sitte helt stille, og det er bare å ta rundt den og bære den med seg! Duene går rett i "dvalemodus" når de ikke har lys!

Påfugl

Rase: Indisk påfugl

Latinsk navn: Pavo Cristatus

Familie: Fasanfamilien

Det finnes to typer påfugler, indisk og grønn påfugl. Hannene hos begge har halen som påfuglen er mest kjent for, en overdådig bukett av fargeglitrende fjær som kan foldes ut i en kjempestor vifte. Dette er for å tiltrekke seg en make. På engelsk kalles fuglen gjerne for peacock, men det er egentlig bare hannen som skal kalles dette. Hunnen er nemlig en peahen. Hunnen hos påfuglen er brunlig spraglet i fjærdrakten, og har ikke "øyefjær", disse halefjærene med øyeaktige tegninger på tuppen, som hannen har. Hunnen har også normalt grønn hals, mens hannen har blå.

Den indiske påfuglen holder til i østlige Pakistan, Sri Lanka og India, der den er nasjonalfugl. Den finnes i relativt tørr natur, enten gress- og busklandskap eller skogsområder. Den bygger rede på bakken, med holder ofte ellers til i trær. Påfuglen spiser mest frø, men også insekter, frukt og små reptiler.

Hannens hale er hans måte å pynte seg for hunnen, og spiller en veldig viktig rolle i parringsritualet. Hannen med den største og fineste halen vinner flest hunner. Faktisk så er den fine fjærpryden han viser frem ikke egentlig halen hans, men dekkfjærene rett over stjerten. Stjerten hans er faktisk like kort og brun som hunnens.

Påfuglen legger 4-8 egg som de ruger på i 28 dager. Eggene er lys brune og legges vanligvis annenhver dag om ettermiddagen. Hannen tar seg ikke av kyllingene, og har et harem på opptil seks høner.